

## Huvudman

Falu kommun  
info@falun.se

## Ärendet

Tillsyn av Östra skolan i Falu kommun

---

## Beslut

### Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Falu kommun en anmärkning avseende brister rörande arbetet för att skapa trygghet och studiero. Falu kommun ska senast den **15 januari 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får inte överklagas (28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

### Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser svenska som andraspråk.

### Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2023:5825) i de handlingar som sänds in.

## Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2023 inlett en tillsyn av Östra skolan i Falu kommun. Tillsynen avser skolformen grundskola.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Östra skolan följer gällande bestämmelser om trygghet, studiero och svenska som andraspråk.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal inom elevhälsan och rektor den 23, 24 och 26 oktober, samt genom lektionsobservationer den 24 oktober 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat anmälningar om kränkande behandling och skolans plan för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

## Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

## Anmärkning

### Arbetet för att skapa trygghet

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation samt av intervju med personal inom elevhälsan och rektorn framgår att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Det finns ett trygghetsteam på skolan som träffas varje vecka. Trygghetsteamet arbetar bland annat med att försöka se till att lärmiljöerna på skolan är trygga. I intervju med lärare framgår att skolan har "kompisdagar" under läsåret som brukar handla om värdegrundsfrågor. Vidare framgår av intervju med lärarna att skolan arbetar med strukturerade rastaktiviteter och att personal är aktivitetsansvariga och har olika roller på rasterna. Elever uppger i intervju att de pratat om kränkningar och mobbning på skolan. Av intervju med rektorn framgår att rektorer i kommunen träffar grundskolechefen regelbundet och att rektorn då har möjlighet att lyfta vilka utvecklingsområden som finns för att skapa trygghet på skolan.

Av inkommen dokumentation samt av intervjuer med lärare, personal inom elevhälsan och rektorn framgår att skolan följer upp elevernas trygghet, bland annat genom trivselenkäter. Det framgår vidare att skolan genomför regelbundna

”Husetundersökningar” som är undersökningar om elevernas upplevda trygghet och studiero. Av inkommen dokumentation och av intervju med rektorn framgår även att skolan analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga samt att rektorn utifrån problem som identifierats gällande trygghet genomfört olika typer av insatser.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling. Planen innehåller en redogörelse för vilka åtgärder som avses att genomföras. Av inkommen dokumentation framgår att utifrån resultat från trygghetsenkäter, Husetundersökningen och utvecklingsamtal görs en analys. Analysen ligger till grund för revidering av kommande läsårs plan mot kränkande behandling. Det framgår också av inkommen dokumentation och av intervju med lärare, personal inom elevhälsan och rektorn att eleverna deltar i revideringen av planen genom att svara på skolans trivselenkät och skolans Husetundersökning. Vidare framgår av intervju med elever, lärare, personal inom elevhälsan och rektorn att planen lyfts i elevrådet.

Skolinspektionen konstaterar dock att planen saknar en redogörelse för hur tidigare års planerade åtgärderna har genomförts för att motverka kränkande behandling.

Av skolans plan mot kränkande behandling beskrivs hur personal ska agera då en elev utsätts för kränkande behandling. Av intervju med elever framgår att personal kommer fram om en kränkning pågår. Av intervju med lärare framgår att rutinen på skolan är att gå undan och prata med den elev som har utsatt en annan elev för en kränkning.

Av intervjuer med elever och personal på skolan framgår att det förekommer mobbning på skolan. Av inkommen dokumentation framgår att det under läsåret 2022/2023 har gjorts 212 kränkingsanmälningar på Östra skolan. Av skriftligt inkommen dokumentation framgår att kränkningar anmäls i ett digitalt system som både rektor och huvudman kan ta del av. Av de anmälningar Skolinspektionen tagit del av framgår händelseförlopp, redan vidtagna åtgärder, hur inblandade elever upplever det som inträffat samt vilka åtgärder som genomförts eller ska genomföras för att det inte ska upprepas och vad som framkommit i uppföljning. Av inkommet underlag från huvudmannen och av intervju med rektor framgår att uppgifter om kränkande behandling anmäls till skolans huvudman. I intervju med lärare framgår att anmälningar om kränkande behandling görs men att det kan vara svårt att få tid till att göra anmälningar. I intervju med annan personal framgår att personal inte hinner anmäla samtliga händelser.

### Rättslig reglering

Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet (5 kap. 3 § skollagen). Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska

innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen). Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för (2§ förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling [2006:1083]).

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen). Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En sådan åtgärd får endast vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § skollagen).

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet för att skapa trygghet. Av utredningen framgår visserligen att det bedrivs ett förebyggande trygghetsarbete på skolan och att skolan följer upp elevernas trygghet. Det framgår också att personal agerar om en elev utsätts för kränkande behandling och att uppgifter om kränkande behandling utreds och rapporteras av rektorn till huvudmannen. Av utredningen framgår dock att samtliga fall av kränkande behandling inte anmäls. Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn. Att alla uppgifter om kränkande behandling inte anmäls utgör en brist.

Det framgår vidare av utredningen att skolans plan mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur tidigare års planerade åtgärderna har genomförts för att motverka kränkande behandling. Av skollagen framgår att planen mot kränkande behandling ska innehålla hur de planerade åtgärderna i föregående års plan genomförts. Att planen saknar det utgör en brist.

## Arbetet för att skapa studiero

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation och intervju med lärare framgår att det finns problem med bristande studiero i vissa årskurser. Vidare framgår att skolan har ett förebyggande arbete för att skapa studiero som bland annat består av att lärarna använder sig av samma rutiner för start och avslut på skoldagen. Ett exempel på det är att de har så kallad morgonhälsning. Av intervju med lärare och personal inom elevhälsan framgår att lärarna använder sig av bildstöd och att eleverna har bestämda platser i klassrummen. Av intervju med elevhälsan framgår vidare att skolan arbetar med kompensatoriska hjälpmedel och det finns ljudsystem i alla rum. Skolan har jobbat med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) utifrån SPSMs studiepaket samt med ledarskap och tydlighet. Det framgår vidare att personalen för att öka studieron har pratat om att motivera eleverna, lektionsupplägg och differentierad undervisning. Av intervju med rektorn framgår att rektorer i kommunen träffar grundskolechefen regelbundet och att rektorn då har möjlighet att lyfta vilka utvecklingsområden som finns för att skapa studiero på skolan.

Av inkommen dokumentation samt av intervjuer med lärare, personal inom elevhälsan och rektorn framgår att skolan följer upp studiero via Husetundersökningar som är undersökningar om elevernas upplevda trygghet och studiero.

Av inkommen dokumentation framgår att skolan har ordningsregler som rektorn beslutat om. Vidare framgår att varje arbetsteam börjar varje läsår med att ta upp ordningsreglerna i varje årskurs. Ordningsreglerna på skolan utvärderas och uppdateras i samband med att skolans plan mot kränkande behandling revideras. Av intervju med elever, lärare och rektorn framgår att ordningsreglerna lyfts i skolans elevråd.

Av intervju med rektorn framgår dock att rektorn inte följer upp huruvida ordningsreglerna följs eller inte. Rektorn säger att det är ett utvecklingsområde.

Av intervjuer med elever och lärare framgår att elever vid skoldagens start lämnar in mobiltelefoner. Skolan har skriftliga rutiner av vilka det framgår att mobiltelefon tas med på eget ansvar och lämnas in under skoldagen och fritidstid. Av de rutiner som inkommit till Skolinspektionen framgår dock inte hur inlämnade mobiltelefoner ska hanteras.

### Rättslig reglering

Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero (5 kap. 3 § skollagen). Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller utgör extra anpassningar eller särskilt stöd. Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall (5 kap. 4 a § skollagen). Det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorn beslutar om sådana rutiner (5 kap. 4 e § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka (prop 2021/22:160 s. 235).

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att skapa studiero. Av utredningen framgår visserligen att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero och att skolan följer upp elevernas studiero. Vidare har skolan förvisso ordningsregler, men hur ordningsreglerna följs, följs inte upp. Av skollagen framgår att ordningsreglerna och hur de följs regelbundet ska följas upp. Att ordningsreglernas efterlevnad inte följs upp utgör en brist.

Skolan har skriftliga rutiner kring att elever ska lämna in mobiltelefoner under skoldagen. Av dessa framgår dock inte hur inlämnade mobiltelefoner ska hanteras. Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av och omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Att skolans rutiner saknar uppgifter om hur inlämnade mobiltelefoner ska hanteras utgör en brist.

### Val av ingripande

Skolinspektionen får tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen (2 kap. 8 § och 4 kap. 7 § skollagen).

Falu kommuns verksamhet vid Östra skolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller skolans arbete för att skapa trygghet och studiero. Med anledning av att Östra skolan arbetar förebyggande med trygghet och studiero, följer upp elevers trygghet och studiero och har en plan mot kränkande behandling, ordningsregler och rutin för mobiltelefoner bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga. Skolinspektionen finner därför skäl att tilldela Falu kommun en anmärkning.

## Områden utan konstaterade brister

### Svenska som andraspråk

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation framgår att lärare i svenska som andraspråk och förstelärare inför varje läsår bedömer vilka elever som uppfyller kriterier för undervisning i svenska som andraspråk. Bedömningen grundar sig på lärarnas kartläggningar. Vidare framgår att skolan kontaktar vårdnadshavare med förslag om att erbjuda elever undervisning i svenska som andraspråk. Utifrån vårdnadshavares synpunkter fattar rektor beslut om undervisning i svenska som andraspråk. Rektor skriver under ett beslut per elev som arkiveras på rektorsexpeditionen av rektors administratör. Skolinspektionen har tagit del av dessa beslut under besöket. Av intervju med rektorn framgår att alla elever som har svenska som andraspråk har ett annat modersmål än svenska.

#### Rättslig reglering

Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev (5 kap. 14 § skolförordningen [2011:185]).

#### Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Joakim Öberg.

Utredaren Sara Angeria har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Clara Sjösten medverkat.